Отчет на Министерство на електронното управление

за периода август 2022 г. – януари 2023 г.

Министър на електронното управление

Георги Тодоров

Честни и прозрачни избори
Екипът на МЕУ
Решения и действия
Оперативна програма ПНИИДИТ
Киберсигурност
Цифрова трансформация
Ключови нормативни актове
Контролна дейност

Служебният министър на електронното управление Георги Тодоров отчете резултатите от дейността на ръководения от него екип в подкрепа на гражданите, бизнеса, академичната област и администрацията.

Честни и прозрачни избори

Поставихме като приоритет осигуряване на честни и прозрачни избори според правомощията, определени в ИК. Справихме се в кратки срокове, като по никакъв начин не компрометирахме сигурността на целия изборен ден.

- Осигурихме честни и прозрачни избори чрез открито обсъждане на Методиката за удостоверяване на съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване (ТУМГ) и открито преминахме през всички процеси на удостоверяване на ТУМГ, подпомогнати от БИМ и БИС.
- За първи път: публично изтеглихме серийните номера на машините за гласуване за процеса на удостоверяване.
- Директно показахме целия процес по генериране хеш кода и доверената изграждане на софтуера за ТУМГ.
- Предоставихме защитена среда за достъп до изходния код на софтуера, използван в ТУМГ.
- Осигурихме законосъобразна и прозрачна компютърна обработка на резултатите от парламентарните избори на 2 октомври 2022 г., като „Информационно обслужване" АД обяви окончателните резултати с ден по-рано от определения от ЦИК краен срок.

Екипът на МЕУ работи в подкрепа на гражданите, бизнеса, академичната общност и администрацията.

В рамките на мандата на служебния кабинет екипът ни отчете значителен ръст в използването на електронни услуги. Спестихме средства и време за всяка една група на обществото и постигнахме ясен екологичен ефект. Отбелязахме близо 50% ръст в използването на електронни услуги, достъпни централизирано, по електронен път, през egov.bg портала. Отчетохме обратна връзка от гражданите, показваща повишено доверие към електронните услуги.

- Създадохме мобилно приложение „еЗдраве" и осигурихме достъп на гражданите до личното им пациентско досие и всички налични електронни здравни документи (прегледи, направления, рецепти, ваксини, лабораторни изследвания, и др.).
- Унифицирахме процеса по заявяване на електронни административни услуги от една централизирана точка ЕПДЕАУ (Единен портал за достъп до електронни административни услуги). Това позволи заявяване на услуги към всички общински администрации само с едно заявление.
- Над 1.4 млн. пъти гражданите и бизнеса са се идентифицирали по електронен път, без физически да посещават административни структури, когато заявяват услуги или достъп до информация чрез Системата за електронна автентикация.
- Спестихме над 37 млн. страници хартия чрез насърчаване използването на електронния обмен на Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ) и Средата за междурегистров обмен (REGIX). Близо 3 млн. са подадените заявления за електронни услуги, жалби или сигнали от гражданите и бизнеса към администрацията. Най-много справки са регистрирани към МВР, МРРБ и КЗК
- Електронно бяха заявени близо 2300 еднократни помощи за ученици в първи и осми клас през ССЕВ. Спестени са време и излишни такси на родителите.
- Въведохме системата за електронно плащане на МЕУ в Имотния и Търговския регистър, чрез която гражданите и бизнеса могат вече без допълнителни такси да заплащат заявените услуги.
- Реализирахме пилотен проект: Заявяване на електронни услуги чрез посредник „Български пощи" ЕАД, бяха заявени 667 услуги само за 5 месеца през 5 пощенски станции в слабо населени райони. Най-заявяваната услуга е: Отпускане на целева помощ за отопление.
- Разработихме електронно уверение за студенти и ученици. Заявено през ССЕВ, то се изпраща автоматично към училището или университета, от които се изисква.
- Разработихме нова услуга, чрез която гражданите вече могат да проверяват и да заплащат в реално време налични задължения, свързани с местни данъци и такси през Портала за достъп до електронни административни услуги. Плащането се извършва през Системата за електронно плащане с кредитна или дебитна карта през централен виртуален ПОС терминал, за което не се дължат преводни такси и комисиони.
- Върховният касационен съд започна работа в Единната информационна система на съдилищата през м. септември 2022 г. По този начин всички съдилища в страната работят в новата централизирана информационна система с унифицирани работни процеси и правила за управление на делата.
- Създадохме първата Академия по електронно управление съвместно с УНСС с цел подготовка на надеждни кадри.

Решения и действия, реализирани с други министерства

Чрез синергия с други министерства и организации реализирахме редица съвместни проекти. И в тази си дейност изпълнихме принципа на екипност, работейки с ясни цели и приоритети в полза на обществото.

- Съвместно с МЗ изградихме системна свързаност между 350 болници и Спешна помощ, като за първи път се осигури информация за свободните болнични легла в реално време за екипите на Спешна помощ. Така съкратихме драстично времето за хоспитализация на спешни медицински случаи.
- Чрез ССЕВ направихме възможно електронно предекларираме на заявления за настаняване на изселените лица от Украйна. В резултат на това бяха подадени над 3700 декларации от физически и юридически лица към Министерството на туризма.
- Подпомогнахме МК и неговите партньори (БНТ, БНР, БТА, ДА „Архиви", БНФ) по проект „Дигитализация на колекции на музеи, библиотеки и архиви", финансиран по НПВУ, при дефинираме на изискванията към системите с цел привързването им към ДХЧО.
- Оказахме експертна помощ на МИР в разработване и изпълнение на процедура за безвъзмездно финансиране по програма „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия" по линия на НПВУ.

Оперативна програма ПНИИДИТ

Активно подпомогнахме Министерството на иновациите и растежа при разработването на финалния вариант на Програмата „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация" 2021-2027 г. (ПНИИДИТ) с бюджет от 2,14 млрд. лева.

- Програмата, която е съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България, беше утвърдена от Европейската комисия на 5 декември 2022 г. Общият размер на предвиденото финансиране възлиза на 1 093 446 112 евро (2 138 594 709 лева), като планираният принос от ЕС е в размер на 885 510 000 евро (1 731 907 023 лева), а националното съфинансиране е 207 936 112 евро (406 687 686 лева).
- С Решение №519 на Министерския съвет от 22 юли 2022 г., дирекция „Управление на програми и проекти" на Министерството на електронното управление е определена за Междинно звено за Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор" от ПНИИДИТ.
- По този приоритет ще се финансира дигитализацията на публичния сектор, повишаването на киберсигурността в администрацията, създаването на пространства от данни, отворен достъп до наука и др.
- Изградиха се системите за управление и контрол на Междинното звено и се обезпечиха всички необходими ресурси, в т.ч. висококвалифицирани кадри за ефективно изпълнение на функциите на звеното.

Киберсигурност

В рамките на мандата на служебния кабинет не допуснахме нито една кибератака срещу държавна или административна структура да бъде реализирана успешно. Инициирахме диалог с бизнеса и създадохме Консултативен съвет на ИКТ общността. Постигнахме ефективен начин на комуникация и взаимодействие с всички заинтересовани страни във всички направления на цифровата трансформация и киберсигурността.

- Националният екип за реагиране на инциденти с компютърна сигурност (НЕРИКС) отработи над 430 регистрирани инцидента, засягащи повече от 47 000 IP адреса.
- Осигурихме ресурси в държавния хибриден частен облак (ДХЧО) и експертна помощ при преодоляване последствията от кибератаки към инфраструктурите на: „Български пощи" ЕАД; Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ); Комисията за регулиране на съобщенията (КРС); Българското национално радио (БНР).
- Организирахме публично представяне на Националния координационен център. НКЦ насърчава, поощрява и улеснява на национално равнище участието на гражданското общество и промишлеността. Дава фокус към новосъздадените предприятия и МСП, академичните и научноизследователските общности, както и към други заинтересовани страни в трансгранични проекти и действия в областта на киберсигурността, финансирани чрез съответни програми на Съюза. НКЦ получи акредитация от ЕССС за одобряване на кандидатурата за възможност за отпускане на каскадно финансиране (малки грантове до 60 хил. евро).
- В рамките на месеца на киберсигурността- октомври 2022- се фокусирахме върху две основни заплахи: рансъмуер и фишинг, като тази година фокусът беше малък и среден бизнес. Под егидата на министъра на електронното управление в рамките на месеца постигнахме:
  - множество проведени срещи и лекции, популяризиращи киберсигурността и важността на дейностите, свързани с киберсигурност, включително в университети и училища;
  - създаването и популяризацията на информационни видеоклипове, разпространени както чрез рекламните екрани в метрото в гр. София, така и чрез обществени телевизионни канали;
  - специални срещи с бизнес средите и работодателските организации с цел висока информираност по въпросите на киберсигурността.
- Надградихме капацитета на защитената интернет среда на държавната администрация. Осигурихме надеждна киберзащита на повече от 130 администрации, чрез миграция към Защитения интернет възел (ЗИВ) на ИА ИЕУ.
- Организирахме участието на България в международното учение Cyber Europe 2022. Ученията Cyber Europe представляват симулации на мащабни киберинциденти, ескалиращи в киберкризи на равнище ЕС.
- Екипът ни участва в две международни учения - 2022 HYDRA GB-BG Cyber Shockwave и ежегодното международно учение на НАТО по киберзащита „Locked Shield" (LS-22).
- Подкрепихме създаването на първия национален отбор по киберсигурност за младежи между 14 и 25 години. Отборът ще представи България на Европейското състезание по киберсигурност през октомври в Норвегия.

Цифрова трансформация

- МЕУ стана точката за контакт на ЕК по програмата за цифрова трансформация на ЕС „Цифрово десетилетие". Изпълнението на програмата води до преки ефекти върху живота на гражданите и развитието на бизнеса, човешкия капитал, свързаността с интернет, внедряването на нови технологии и иновации, както и електронните услуги на държавната администрация.
- МЕУ ще участва от името на България в изграждането на европейската блокчейн инфраструктура. Тази сигурна и надеждна технология тепърва ще навлиза в много области на живота, като обществените електронни услуги, образованието, земеделието и др. Това ще направи редица услуги като проверка на дипломи, проследяване на документи и др. по-евтини и достъпни.

Ключови нормативни актове

- **Закон за изменение и допълнение на Закона за електронното управление** (ЗИД на ЗЕУ) - Законопроектът е одобрен с Решение № 892 на МС от 11.11.2022 г. и е внесен в Народното събрание. Към датата на публикуване на този очет, същият е на етап гласуване в пленарна зала.
  - Законопроектът е подготвен с оглед разрешаването на няколко предизвикателства и съществуващи слабости в нормативната уредба, касаеща ефективното развитие на електронното управление в Република България.
  - С неговото внасяне се изпълнява ключов етап от заложената реформа по Националния план за възстановяване и устойчивост, включен във второто плащане по Плана.
  - С текстовете се създават необходимите условия за значително повишаване на ползването на електронни административни услуги от гражданите и бизнеса, като услугите станат по-удобни и леснодостъпни, включително чрез различни мобилни устройства.
  - Огромно улеснение е предвиденото задължение за административните органи да изпращат уведомления по електронен път за изтичащи срокове за документи.
  - Особено важно е въвеждането на електронното връчване в производството по административни наказания.
  - Създава се ред за електронно връчване на електронни фишове и наказателни постановления по реда на Закона за административните нарушения и наказания.
- **Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация** - Законопроектът е одобрен с Решение № 967 на МС от 01.12.2022 г. и е внесен в Народното събрание. Към датата на публикуване на този очет, същият е на етап гласуване в пленарна зала.
  - Със законопроекта в българското законодателство се въвеждат изискванията и мерките, описани в Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор

Контролна дейност

- За периода септември-декември 2022 г., са извършени:
  - Проверки за съответствие с изискванията за достъпност на 141 уебсайта на лица по чл. 1, ал. 1 и 2 от ЗЕУ по метода на опростеното наблюдение и на 10 уебсайта по метода на задълбоченото наблюдение, като за целта е актуализирана Методологията за наблюдение и проверки на достъпността на съдържанието на интернет страниците и мобилните приложения и Приложенията към нея. Актуализираната Методология е съобразена с въвеждането на новата версия на хармонизирания стандарт EN 301 549 (V3.2.1 (2021-03)). Развито и допълнено е съдържанието на документа и приложенията към него, като са отразени добри практики на страните членки и натрупаният опит в процеса на проверките.
  - Резултатите от проверките са изпратени на съответните организации, които предприемат необходимите действия за отстраняване на несъответствията.
  - В проверките МЕУ превлече лица с увреждания, което се отчита като много добра практика както от страна на Европейската комисия, така и на организациите на лицата с увреждания.
  - Като резултат значително е подобрена достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на публичните институции за лица с различни видове увреждания.
- В изпълнение на Годишния план за 2022 г. на МЕУ за извършване на проверки, актуализиран със Заповед № МЕУ-10257/ 03.10.2022 г., бяха извършени 21 бр. проверки за нарушения на разпоредбите на чл. 7г, ал. 4 от ЗЕУ и 31 бр. проверки за нарушения на разпоредбите на чл. 7д, ал. 3 от ЗЕУ.
  - В резултат на извършените проверки бе постигнато значително дисциплиниране на администрациите по отношение на вписването на проектни предложения и дейности в Регистъра на проектите и предоставянето им за утвърждаване по реда на чл. 7в, ал. 2, т. 10 от ЗЕУ, като нарасналия в пъти брой на представените за съгласуване данни в Информационната система за бюджетен контрол и Регистъра на проектите, говорят сами по себе си за постигнатите резултати по осъществяване на контролната дейност на МЕУ и повишаването на авторитета на министерството.
  - През м. ноември бяха проведени последователно срещи с главните секретари на административните органи от централната администрация (присъствена, в МЕУ), както и онлайн среща със секретарите на общини, на които се дадоха подробни разяснения и указания, както и беше отговорено на всички поставени въпроси, във връзка с изпълнение на задължението на администрациите съгл. чл. 7г, ал. 4 и чл. 7д, ал. 3 от ЗЕУ.
- През периода на работа на служебният кабинет са извършени още:
  - 221 проверки на проектни предложения и дейности, като по 4 от тях е направен отказ за утвърждаване, а за сравнение, за цялата 2021 г. проверките на проектни предложения и дейности са били 43.
  - 43 проверки на технически спецификации за установяване на съответствието им с изискванията на чл. 58а от ЗЕУ, като по 3 от тях са издадени откази са установяване на съответствие.